

رئیس اداره مددکاری وزارت بهداشت در گفت‌وگو با «توسعه ایرانی» تشریح کرد

جایگاه مددکاری اجتماعی در نظام سلامت

سعیده علیپور

بهبود وضعیت سلامت جامعه دیگر تنها جنبه زیستی را دربر نمی‌گیرد و ابعاد روانی و اجتماعی آن نیز از اهمیت فراوانی برخوردار است. مددکاری اجتماعی حرفه‌ای است که با

همین دیدگاه زاده‌شده و اکنون روش‌های گوناگون فردی، گروهی و اجتماعی آن در بهبود وضعیت سلامت جوامع تأثیرگذار است و در نظام بهداشت و درمان تمامی کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه جایگاه ویژه‌ای دارد.

حضور مددکاران اجتماعی در نظام سلامت ایران نیز به چندین دهه قبل برمی‌گردد و در اکثر

بیمارستان‌های دولتی، بخشی تحت عنوان مددکاری اجتماعی وجود داشته و دارد، اما نوع نگاه نظام بهداشتی درماني ایران به حرفه مددکاری اجتماعی در بیمارستان‌ها، غالباً در ارائه حمایت‌های یا ارائه خدمات ارجاعی خلاصه شده است.

سید محمدحسین جوادی، دکترای تخصصی مددکاری اجتماعی و عضو هیئت علمی دانشسگاه علوم پزشکی و توانبخشی تهران است. او بیش از ۱۸ سال در حوزه اجتماعی فعال و در این سال‌ها مدیر کل دفتر کودکان و نوجوانان بهزیستی کشور، معاون دانشجویی و جوانان سازمان جوانان هلال احمر و رئیس اداره مددکاری اجتماعی سازمان زندان‌های نیز بوده است.

او معتقد است می‌توان با مداخلات اجتماعی اثربخشی درمان را افزایش داد و از میزان

مراجعات به مراکز درمانی کاست و همچنین از ظرفیت‌های مددکاران اجتماعی در حوزه بهداشت و سلامت در جهت سلامت اجتماعی استفاده کرد. با او به عنوان رئیس اداره مددکاری وزارت بهداشت است خصوص دورنمای فعالیت مددکاری در حوزه بهداشت و درمان در کشور گفت‌وگو کرده‌ایم که می‌خوانید.

■ ■ ■ ■ ■
آنچه در خصوص مددکاری اجتماعی در حوزه بهداشت و درمان شنیده‌ایم بیشتر به فعالیت چند ساله اخیر این واحد در مراکز درمانی برای کمک به بیماران بی‌بضاعت باز می‌گردد. آیا فعالیت مددکاری به این موضوع محدود است؟

گرچه در حال حاضر تمرکز فعالیت مددکاران اجتماعی در وزارت بهداشت در مراکز درمانی است؛ اما پیش از انقلاب مددکاران اجتماعی فعالیت‌های گسترده‌تری را انجام می‌دادند؛ که از جمله آن می‌توان به فعالیت‌های گسترده اجتماعی خانم ستاره فرمانفرمایان، مؤسس حرفه مددکاری اجتماعی در ایران و دانشجویانشان در حوزه تنظیم خانواده و کنترل مولید اشاره کرد. سوابق موجود نشان می‌دهد که مددکاری اجتماعی بیش از ۴۰ سال در وزارت بهداشت قدمت دارد. گرچه جایگاه استقراری‌اش در این وزارتخانه، فراز و فرودهایی داشته است.

■ **مددکاری اجتماعی در حوزه بهداشت و درمان در دنیا چه قدمت و جایگاهی دارد و جایگاه آن در ایران کیجاست؟**

مددکاری اجتماعی دنیا در حوزه مراکز درمانی خیلی تخصصی شده است و قدمتی نزدیک به ۱۲۰ سال دارد. این در حالی است که قدمت حرفه مددکاری اجتماعی در ایران حدود ۶۰

ارزیابی‌های روانی و اجتماعی که از بیماران دارند یا بحث حمایت‌های اجتماعی که از خانواده بیمار یا فعالیت‌هایی که بعضاً در بیمارستان‌هایی با شرایط خاص مثل بیمارستان سرطان یا کودکان انجام می‌شود؛ اما حوزه عملیاتی مددکاران اجتماعی گسترده‌تر از این است. نگاه مدیریت بهداشت و درمان در دنیا به مددکاری اجتماعی صرفاً جنبه حمایت روانی و اجتماعی از خانواده‌ها نیست و آن را زمینه‌ساز کاهش هزینه‌های درمانی و بیمارستان‌ها می‌دانند. چرا که مددکاران اجتماعی با حمایت‌های اجتماعی خود مدت بیماری و مدت زمان حضور فرد و بازگشت مجددش به بیمارستان را تغییر می‌دهند، مخصوصاً در بیماری‌های اختلال روانی این مداخلات به قدری محسوس است که می‌تواند میانگین چهار بار مراجعه در سال این افراد به بیمارستان را به یک بار کاهش داد. یا مثلاً در بحث خودکشی مطالعات نشان داده است که پیگیری‌های مددکاری اجتماعی تأثیر بسزایی در پیشگیری از اقدام مجدد به خودکشی دارد.

■ **برنامه‌های عملیاتی شما برای تحقق بخشیدن به گسترش فعالیت‌های مددکاران اجتماعی در حوزه بهداشت و درمان چیست؟**

در حال حاضر ۶۰ درصد از مددکارانی که در مراکز درمانی مافعال هستند تحصیلات مرتبط با مددکاری اجتماعی دارند و ۴۰ درصد آنها در سایر رشته‌ها مثل روانشناسی و غیره فعال بوده‌اند. به همین دلیل ما قصد گسترش آموزش مددکاری در دانشگاه‌های زیر نظر وزارت بهداشت را داریم. از سوی دیگر در بعضی از شهرهای ما مددکاری اجتماعی در بیمارستان‌ها تنظیم نشده، اما واقعیت این است که هنوز مددکاری اجتماعی در جایگاه تخصصی خود قرار نگرفته و می‌تواند در این زمینه هدف‌گذاری‌های مؤثرتری برقرار شود.

■ **در حال حاضر مددکاری اجتماعی در بیمارستان‌ها جنبه کمک‌های اقتصادی پیدا کرده است. دورنمای مددکاری اجتماعی چیست؟**

آنچه در بیمارستان‌ها در داشبورد مدیریتی مدیران قرار می‌گیرد همین موضوعی است که بدان اشاره کردید. چرا که در ساختار H.I.S تنها همین بخش از خدمات مددکاری اجتماعی درج می‌شود؛ یعنی بعد مالی آن یا حتی

رسیدگی کند. بر اساس مداخله مددکاران نباید تنها محدود به بیمارستان باشند، بلکه باید در جهت کاهش رفتارهای گروه‌های پرخطر اقداماتی را انجام دهند. به این منظور در برخی از شهرها و استان‌هایی که نرخ تصادفات بالاست و عمده حوادث رانندگی آنها جاده‌ای نیستند، قصد داریم تا ضمن شناسایی گروه‌های پرخطر یکسری آموزش‌ها برای بهبود مهارت‌های کنترل خشم، کنترل هیجان انجام و همچنین با اجرای یک سری از طرح‌ها فرهنگ استفاده ایمن از وسایل نقلیه را افزایش دهیم.

■ **واقعیت این است که بخش عمده‌ای از بیماری‌هایی که افراد به دلیل آن به بیمارستان‌ها و مراکز درمانی مراجعه می‌کنند به دلیل مشکلات اجتماعی است و لزوماً مشکلات فیزیکی نیست. در این خصوص متخصص‌ترین فردی که می‌تواند به افرادی از این دست؛ مثل بی‌خانمان‌ها یا معتادان یا کودکانی که از مادران معتاد متولد می‌شوند کمک کنند، مددکاران اجتماعی هستند. البته آنها نیز نمی‌توانند این مهم را به تنهایی مدیریت کنند. برای این منظور همکاری شما با دیگر سازمان‌ها به چه صورتی است؟**

به طور کلی همکاری بین بخشی گسترده‌ای با سازمان‌ها و نهادهای مختلف داریم و به دنبال توسعه آن هستیم. به دنبال چند تفاهم‌نامه ملی با سازمان بهزیستی کشور، کمیته امداد، جمعیت هلال احمر، سازمان زندان‌ها هستیم تا از شهروندانی که مسائل مختلفی در این حوزه دارند حمایت کنیم.

■ **یکی از انتقاداتی که همواره به وزارت بهداشت وارد بوده، این است که نگاه این وزارتخانه، در مان محور است، با کمک مددکار اجتماعی به نظر می‌رسد که این نکته کم رنگ تر شود.**

در حال حاضر نگاه ما این است که مددکاران می‌توانند در حوزه کاهش آسیب‌های اجتماعی ایفای نقش کنند. برای این موضوع برنامه داریم و تنها اعتقادمان نیست. واقعیت امر این است که مشکلات اجتماعی ما با یک سازمان و نهاد قابل حل نیست. چرا که متغیرهای مختلفی در شکل‌گیری آن مؤثر است؛ اما با توجه به ظرفیت بالایی که وزارت بهداشت ساختار و شبکه بهداشت دارد، اگر این شبکه غنی در حوزه اجتماعی فعالیت مؤثری داشته باشد می‌تواند در حوزه

در کشورهای توسعه یافته دنیا مددکاری اجتماعی رادر حوزه نظام سلامت به عنوان حرفه‌ای می‌شناسند که باعث کاهش هزینه‌های بیماری و مشکلات اجتماعی می‌شود. حال اینکه ما نتوانستیم در ساختار وزارت بهداشت این موضوع را جابیندازیم

سلامت اجتماعی کمک کننده باشد. خانه‌های بهداشت و مراکز بهداشتی ما در سطوح محلی، ظرفیت‌های خیلی خوبی برای مداخلات اجتماعی دارند. اگر متخصصین اجتماعی یعنی مددکاران اجتماعی را در محلات فعال کنیم، آن‌ها می‌توانند در حوزه غربالگری، شناسایی افرادی که در معرض آسیب هستند، ارجاع آنها و نیز حوزه مداخلات اجتماعی مؤثر باشند و ایفای نقش کنند تا افراد کمتر درگیر سیستم قضایی، نیروی انتظامی و مسائل و مشکلات اجتماعی شوند.

در حال حاضر هزار مددکار اجتماعی در مراکز درمانی فعال هستند که قاعدتاً اگر ما بخواهیم حوزه مداخلات اجتماعی را گسترش دهیم باید مددکاران اجتماعی بیشتری را جذب کنیم و باید بتوانیم از مشارکت سازمان‌های غیردولتی استفاده کنیم.

■ **در حال حاضر کمبود بودجه و کنترل هزینه‌های حوزه بهداشت و درمان یکی از دغدغه‌های اصلی این وزارتخانه است. شما در صحبت‌هایتان به کاهش هزینه‌ها در مان با کمک مددکاری اجتماعی اشاره کردید. در این مورد بیشتر توضیح دهید. تجربه سایر کشورهای دنیا در این باره چگونه بوده است؟**

بله! در کشورهای توسعه یافته دنیا مددکاری اجتماعی را در حوزه نظام سلامت به عنوان حرفه‌ای می‌شناسند که باعث کاهش هزینه‌های بیماری و مشکلات اجتماعی می‌شود. حال اینکه ما نتوانستیم در ساختار وزارت بهداشت این موضوع را جابیندازیم. این نیاز به باز تعریف دارد. حتی در کشورهای توسعه یافته نیز مدل‌های خدمات مددکاری اجتماعی خود را باز تعریف کرده‌اند نمونه‌اش ایالات متحده‌ای است که ۱۱۵ سال از قدمت خدمات مددکاری‌اش در بخش بهداشت و درمان می‌گذرد. این کشور بعد از حدود ۶۰ سال از گذشتن عمر حرفه مددکاری در نظام سلامت عمومی، خدمات این حرف را باز تعریف کرد تا اثر بخشی خدمات را بیشتر کند.

هشدار درباره بارش برف در محورهای شمالی

رئیس مرکز اطلاعات و کنترل ترافیک پلیس راهور ناجا با اشاره به پیش‌بینی هواشناسی برای بارش برف در اواخر وقت روز جمعه و شنبه در محورهای شمالی کشور، به همه رانندگانی که در این روزها قصد تردد در محورهای شمالی دارند تأکید کرد حتماً تجهیزات زمستانی به‌ویژه زنجیر چرخ به همراه داشته باشند. سرهنگ نادر رحمانی، درباره آخرین وضعیت جوی و ترافیکی راه‌های کشور به ایسنا گفت: روز جمعه در استان آذربایجان شرقی محورهای اردبیل - خلخال و اردبیل - سراب و همچنین در محور کرج - چالوس شاهد بارش برف هستیم. در اغلب محورهای استان گیلان بارش باران داریم و در محورهای مواصلاتی استان زنجان به‌ویژه زنجان - طارم تردد تنها با زنجیر چرخ امکان پذیر است.

آماده شدن یک بخش عفونی ایزوله در هر بیمارستان

معاون درمان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از آماده شدن یک بخش عفونی ایزوله در هر بیمارستان برای بیماران احتمالی کرونا خبر داد. قاسم جان‌بابایی، به ایسنا گفت: وزارت بهداشت به تمام بیمارستان‌های کشور ابلاغ کرده که یک اتاق از اورژانس خود را برای بیماران مشکوک به کرونا در دوران ایزوله آماده کنند و هر دانشگاه مکلف است یک بخش عفونی ایزوله شده برای بیماران احتمالی کرونا آماده کند. او با تأکید بر اینکه هم‌اکنون در اکثر استان‌ها و بیمارستان‌ها این آمادگی حاصل شده است، گفت: در تمام دانشگاه‌ها یک نفر متخصص عفونی، مسئول رصد مداوم بیماری‌ریز و منقلعو آموزش کارکنان است. کنترل محیط در حدود وظایف معاونت بهداشت با همکاری معاونت درمان است. آموزش‌ها یا کنترل این دونه‌ها انجام شده است. ما روزانه با دانشجویان پزشکی و بیمارستان‌های مناطق کشور، ارتباط داریم تا آخرین امارات موارد شک‌برانگیز را در کنترل داشته باشیم. با دستور وزیر بهداشت، ماسک‌های معمولی و ماسک‌های N۹۵ و کلیه وسایل با ایمنی بالاتر در مراکز توزیع شده است. با این هدف که اگر موردی از ابتلا داشته باشیم، بتوانیم با آمادگی کامل ورود کنیم.

پوش اجتماعی برای کنترل بیماری‌ها مؤثر نیست

مدیر کل دفتر مدیریت بیماری‌های غیر واگیر وزارت بهداشت معتقد است که اجرای پوش‌های اجتماعی برای هر نوع بیماری مؤثر نیست و می‌توان از روش‌های دیگری بجز پوش برای کنترل بیماری‌های غیر واگیر استفاده کرد. فشین استوار درباره تأثیر پوش‌های اجتماعی سلامت بر انواع بیماری‌های غیر واگیر به ایرنا گفت: هر بیماری یا اقدامی رانمی‌توان با پوش اجتماعی تحت کنترل قرار داد. به‌طور مثال در باره فشار خون، نیمی از مردم اطلاعی از بیماری خود ندارند، اما درباره دیابت این طور نیست و ۷۵ درصد مردم از ابتلا به دیابت خود اطلاع دارند. وی ادامه داد: بیماری دیابت، آزمایش‌های عینی و علائم واضح و آشکاری دارد. در نتیجه برگزاری پوش اجتماعی برای دیابت خیلی نمی‌تواند به اندازه فشار خون مؤثر باشد.

■ ■ ■ ■ ■

ثبت نام مدارس سمپاد

ثبت نام پایه هفتم و دهم مدارس استعدادهای درخشان از روز شنبه ۲۶ بهمن ۹۸ آغاز می‌شود و تا شنبه سوم اسفند ادامه دارد. به گزارش مهر، در دستور العمل سنجش و پذیرش دانش آموزان دبیرستان‌های دوره اول متوسطه و آزمون ورودی تکمیل ظرفیت دبیرستان‌های دوره دوم متوسطه استعدادهای درخشان در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ آمده است که سنجش و پذیرش پایه هفتم و آزمون تکمیل ظرفیت پایه دهم برای دانش آموزان مدارس داخل و خارج از کشور به صورت هم‌زمان برگزار خواهد شد.

دفترچه راهنمای ثبت نام و شرکت در فرآیند سنجش و آزمون ورودی، از طریق سامانه ثبت نام به نشانی azmoon.medu.ir در اختیار داوطلبان قرار می‌گیرد. مشخصات مدارس استعدادهای درخشان سراسر کشور، هنگام ثبت نام قابل مشاهده خواهد بود.

فجر تعداد زیادی یادکنک در مراسم برگزاری سالگرد پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی توزیع شد که خبرنگاری از اینجانب پیگیر کمبود یادکنک در بازار شده بود که به‌وی اعلام کردیم هیچ کمبودی در این خصوص وجود ندارد. به گفته او فروش یادکنک با رنگ و در قالبی خاص تبلیغ فرهنگ بیگانگان است و بایستی این موضوع انجام نشود که متأسفانه سایر اصناف نیز اقدام به فروش آن می‌کنند و فعالیت آنان در حوزه اتحادیه صنف خرازان نیست.

دکمه‌چی خاطر نشان کرد: این اتحادیه صرفاً وظیفه اطلاع‌رسانی در خصوص رعایت قوانین را دارد و اهرم اجرایی، سایر دستگاه‌های ذی‌ربط هستند.

■ **اخطار دادستانی قم به روحان فرهنگ ولنتاین**

در این میان برخی شهرهای کشور که مناسک مذهبی در آنها با شدت بیشتری پیگیری می‌شود نیز بدون هیچ گونه تکیذی نسبت به بر خورد با این گروه وارد عمل شدند. بنا بر اعلام روابط عمومی دادستانی قم، قرارگاه کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی دادسرای قم با مروجان عرضه کنندگان نمادهای «ضد فرهنگی همچون ولنتاین» بر خورد می‌کند. بر اساس این گزارش پلمپ از یک تاشش ماه‌واحد‌های صنفی متخلف، در دستور کار مسئولین مربوطه قرار گرفته است. حتی این مجموعه از مردم خواسته است تا در صورت مشاهده هر نوع هنجار شکنی در

